Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

26 päivänä tammikuuta 2017*

Muutoksenhaku — Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kylpyhuonekalusteiden markkinat Belgiassa, Saksassa, Ranskassa, Italiassa, Alankomaissa ja Itävallassa — Myyntihintojen yhteensovittaminen ja arkaluonteisten liiketoimintatietojen vaihtaminen — Asetus (EY) N:o 1/2003 — 23 artiklan 2 kohta — Liikevaihtoon perustuva 10 prosentin yläraja

Asiassa C-618/13 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 26.11.2013,

Zucchetti Rubinetteria SpA, kotipaikka Gozzano (Italia), edustajinaan M. Condinanzi, P. Ziotti ja N. Vasile, avvocati,

valittajana,

ja jossa valittajan vastapuolena on

Euroopan komissio, asiamiehinään L. Malferrari ja F. Ronkes Agerbeek, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: varapresidentti A. Tizzano, joka hoitaa ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit M. Berger, E. Levits, S. Rodin (esittelevä tuomari) ja F. Biltgen,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.9.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* * Oikeudenkäyntikieli: italia.

tuomion

1 Zucchetti Rubinetteria SpA vaatii valituksessaan unionin tuomioistuinta kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 16.9.2013 antaman tuomion Zucchetti Rubinetteria v. komissio (T-396/10, EU:T:2013:446; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi sen nostaman kanteen, jossa vaadittiin SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 23.6.2010 annetun komission päätöksen K(2010) 4185 lopullinen (Asia COMP/39.092 – Kylpyhuonekalusteet) (jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista valittajaa koskevilta osin ja toissijaisesti valittajalle kyseisellä päätöksellä määrätyn sakon kumoamista tai sen määrän alentamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus (EY) N:o 1/2003

2 [SEUT 101 ja SEUT 102] artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 23 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta:

a) rikkovat [SEUT 101 tai SEUT 102] artiklan määräyksiä – –

– –

Kunkin rikkomiseen osallisen yrityksen tai yritysten yhteenliittymän osalta sakko on enintään kymmenen prosenttia sen edellisen tilikauden liikevaihdosta.

– –

3. Sakon suuruutta määrättäessä on otettava huomioon sekä rikkomisen vakavuus että sen kesto.”

3 Kyseisen asetuksen 31 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Yhteisöjen tuomioistuimella on täysi harkintavalta tutkiessaan valitukset päätöksistä, joilla komissio on määrännyt sakon tai uhkasakon. Se voi kumota sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sitä.”

Vuoden 2006 suuntaviivat

4 Asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen suuntaviivojen (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä vuoden 2006 suuntaviivat) 2 kohdassa todetaan, että sakkoja määritettäessä ”komissio ottaa – – huomioon rikkomisen vakavuuden ja keston” ja että ”sakon määrä ei saa ylittää asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa säädettyjä enimmäismääriä”.

5 Vuoden 2006 suuntaviivojen 19, 21, 23, 29 ja 37 kohdassa todetaan seuraavaa:

”19. Sakon perusmäärä lasketaan osuutena myyntiarvosta, joka määritetään rikkomisen vakavuuden perusteella ja kerrotaan niiden vuosien lukumäärällä, joina rikkominen tapahtui.

– –

21. Sakon perusmäärässä huomioon otettava osuus myyntiarvosta on yleensä enintään 30 prosenttia.

– –

23. Hinnoista sopimisesta – – tehdyt horisontaaliset sopimukset – –, jotka ovat yleensä salaisia, kuuluvat luonteeltaan vakavimpiin kilpailunrajoituksiin. Tällaisista sopimuksista on määrättävä kilpailupolitiikan mukaan ankaria seuraamuksia. Kyseisten rikkomisten tapauksessa huomioon otettava osuus myynnistä sijoittuu sen vuoksi yleensä asteikon yläpäähän.

– –

29. Sakon perusmäärää voidaan alentaa, kun komissio havaitsee esimerkiksi seuraavia lieventäviä seikkoja:

– –

— Kyseinen yritys esittää todisteet siitä, että sen osuus rikkomisessa on ollut huomattavan vähäinen ja siten osoittaa, että ollessaan osapuolena rikkomiseen liittyvään sopimukseen se tosiasiassa jätti soveltamatta sopimusta ja kävi käytännössä kilpailua markkinoilla. – –

– –

37. Vaikka näissä suuntaviivoissa esitellään yleiset sakon laskentamenetelmät, erityistapauksissa voi olla kuhunkin asiaan liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai pelotevaikutuksen aikaansaamiseksi perusteltua, että komissio poikkeaa näistä menetelmistä tai 21 kohdassa vahvistetuista raja-arvoista.”

Asian tausta ja riidanalainen päätös

6 Asian tausta on esitetty valituksenalaisen tuomion 1–11 kohdassa, ja se voidaan esittää tiivistetysti seuraavasti.

7 Valittaja on italialainen yritys, joka valmistaa ja pitää kaupan yksinomaisesti hanoja.

8 Komissio totesi riidanalaisella päätöksellä, että kylpyhuonekalusteiden alalla on rikottu SEUT 101 artiklan 1 kohtaa ja Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3) 53 artiklaa. Kyseinen rikkominen, johon oli komission mukaan osallistunut 17 yritystä, tapahtui eri ajanjaksoina 16.10.1992–9.11.2004, ja se muodostui joukosta kilpailunvastaisia sopimuksia tai yhdenmukaistettuja menettelytapoja Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Alankomaiden ja Itävallan alueella.

9 Komissio katsoi kyseisessä päätöksessä tarkemmin sanottuna, että todettu rikkominen muodostui ensinnäkin siitä, että kyseiset kylpyhuonekalusteiden valmistajat sovittivat yhteen vuotuisia hinnankorotuksia ja muita hinnoittelutekijöitä kansallisissa ammatillisissa järjestöissä säännöllisesti järjestettyjen kokousten yhteydessä, toiseksi hintojen vahvistamisesta tai yhteensovittamisesta raaka-aineiden hintojen korotusten, euron käyttöönoton tai tiemaksujen käyttöönoton kaltaisten erityisten tapahtumien yhteydessä ja kolmanneksi arkaluonteisten liiketoimintatietojen ilmaisemisesta ja vaihtamisesta. Komissio totesi lisäksi, että hintojen vahvistaminen kylpyhuonekalusteiden alalla seurasi vuosittaista sykliä. Valmistajat vahvistivat tässä yhteydessä hinnastonsa, jotka olivat voimassa yleensä yhden vuoden ajan ja joihin liikesuhteet tukkuliikkeiden kanssa perustuivat.

10 Riidanalaisen päätöksen kohteena olevat tuotteet ovat kylpyhuonekalusteita, jotka kuuluvat johonkin seuraavista kolmesta tuotteiden alaryhmästä: hanat, suihkuseinät oheistarvikkeineen sekä keraamiset tuotteet (jäljempänä kolme tuotteiden alaryhmää).

11 Erityisesti Italiassa tapahtuneet kilpailunvastaiset menettelytavat oli komission mukaan pantu täytäntöön kahden epävirallisen ryhmän sisällä. Ensimmäinen, jonka nimi oli Euroitalia, muodostui komission mukaan yrityksistä – joista yksi oli valittaja –, jotka tapasivat kaksi tai kolme kertaa vuodessa vuoden 1992 heinäkuun ja vuoden 2004 lokakuun välisellä ajanjaksolla. Tämän ryhmän, joka syntyi saksalaisten valmistajien tultua Italian markkinoille, puitteissa vaihdettiin tietoja paitsi hanoista myös keraamisista tuotteista. Valittaja kuului komission mukaan myös toiseen epäviralliseen yritysten ryhmään, jonka nimi oli Michelangelo ja joka kokoontui useaan otteeseen vuoden 1995 lopun tai vuoden 1996 alun ja 25.7.2003 välisenä aikana. Kyseisten kokousten aikana keskustelut koskivat komission mukaan suurta kylpyhuonekalusteiden joukkoa ja erityisesti hanoja ja keraamisia tuotteita.

12 Valittajan osallistumisesta kyseisten kahden epävirallisen ryhmän kokouksiin komissio totesi, että vaikka valittaja riitauttaa kartellin kyseessä olevien menettelytapojen oikeudellisen luokittelun, se kuitenkin myöntää osallistuneensa sopimattomiin keskusteluihin kilpailijoidensa kanssa. Lisäksi riippumatta siitä, sovelsiko valittaja asianomaisia hinnankorotuksia vai ei, sillä oli komission mukaan ollut aktiivinen rooli kokousten järjestämisessä ja niiden aikana käydyissä keskusteluissa.

13 Asianomaisten yritysten osallistumisesta todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen komissio katsoi, ettei ollut olemassa riittävästi näyttöä, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että valittaja ja muut italialaisyritykset, jotka olivat osallistuneet Euroitalian ja Michelangelon kokouksiin, olivat tietoisia kokonaissuunnitelmasta.

14 Komissio totesi näin ollen riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 5 kohdan 18 alakohdassa, että valittaja oli osallistunut kylpyhuonekalusteisiin liittyvään kilpailusääntöjen rikkomiseen Italiassa 16.10.1992–9.11.2004.

15 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 17 kohdan mukaan komissio määräsi valittajalle 3 996 000 euron suuruisen sakon.

16 Kyseisen sakon laskemiseksi komissio tukeutui vuoden 2006 suuntaviivoihin.

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

17 Valittaja vaati unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 8.9.2010 toimittamallaan kannekirjelmällä riidanalaisen päätöksen kumoamista sitä koskevilta osin ja toissijaisesti sille määrätyn sakon määrän alentamista.

18 Kanteensa tueksi se vetosi kolmeen kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koski komission tekemiä virheitä merkityksellisten markkinoiden määrittämisessä, toinen sitä, että komissio katsoi virheellisesti, että asianomaiset menettelytavat muodostivat SEUT 101 artiklan rikkomisen, ja kolmas komission tekemiä virheitä ja loukkauksia sakon määrän laskemisessa.

19 Unionin yleinen tuomioistuin lausui ensiksi vaatimuksista, jotka koskivat riidanalaisen päätöksen kumoamista valittajaa koskevilta osin, ja se hylkäsi kyseiset perusteet kolmannen kanneperusteen sitä osaa lukuun ottamatta, joka koski komission päättelyä, joka liittyi ”rikkomisen vakavuuskertoimen” ja ”lisäsummakertoimen” soveltamiseen. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tästä valituksenalaisen tuomion 119 kohdassa, että komissio oli tehnyt kaksi arviointivirhettä, kun se oli perustellut 15 prosentin rikkomisen vakavuuskertoimen ja lisäsummakertoimen soveltamista sillä, että valittaja oli osallistunut yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen kuuden jäsenvaltion alueella ja kolmessa tuotteiden alaryhmässä.

20 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kuitenkin valituksenalaisen tuomion 138–140 kohdassa, että kyseiset arviointivirheet eivät merkinneet riidanalaisen päätöksen niiden artiklojen kumoamista, joita vaatimukset kyseisen päätöksen osittaiseksi kumoamiseksi koskivat.

21 Tämän vuoksi se hylkäsi kyseiset vaatimukset valituksenalaisen tuomion 141 kohdassa.

22 Unionin yleinen tuomioistuin niin ikään hylkäsi toiseksi valituksenalaisen tuomion 152 kohdassa toissijaisesti esitetyt vaatimukset, jotka koskivat valittajalle määrätyn sakon kumoamista tai sen määrän alentamista.

23 Tämän osalta se katsoi täyttä harkintavaltaansa käyttäen, että vaikka komissio oli tehnyt kyseisen tuomion 119 kohdassa todettujen kaltaisia virheitä, 15 prosentin rikkomisen vakavuuskerroin ja lisäsummakerroin olivat täysin oikeutettuja, kun otettiin huomioon käsiteltävän asian kaikki merkitykselliset seikat.

24 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen kokonaisuudessaan.

Asianosaisten vaatimukset

25 Valittaja vaatii, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen

— täyttä harkintavaltaansa käyttäen kumoaa sakon tai alentaa sen määrää sekä ratkaisee asian lopullisesti ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

26 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen ja

— velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

27 Valittaja esittää valituksensa tueksi kaksi valitusperustetta. Ensimmäinen valitusperuste koskee unionin oikeuden loukkaamista sille määrätyn sakon laskentatavan osalta. Toinen valitusperuste koskee sitä, että unionin yleinen tuomioistuin jätti huomiotta lieventävät seikat kyseistä sakkoa laskiessaan.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

28 Ensimmäisellä valitusperusteellaan, joka koskee valituksenalaisen tuomion 118, 120–124, 127 ja 128 kohtaa, valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin loukkasi unionin oikeutta valittajalle määrätyn sakon laskentatapaan kohdistuvaa valvontaa harjoittaessaan, koska se yhtäältä arvioi virheellisesti asianomaisen rikkomisen vakavuutta ja koska se toisaalta jätti huomiotta menettelyn kontradiktorisen luonteen ja laiminlöi perusteluvelvollisuutta. Valittajan mukaan unionin yleinen

tuomioistuin rikkoi erityisesti asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 ja 3 kohtaa ja loukkasi yksilöllisen vastuun periaatetta, suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta seuraamusten soveltamisessa kartellien torjumisen alalla.

29 Valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi valituksenalaisen tuomion 118 kohdassa väitteen, jonka mukaan kuuden jäsenvaltion alueella ja kolmessa tuotteiden alaryhmässä tapahtunutta kyseessä olevaa rikkomista ei voida pitää vakavuudeltaan samanlaisena kuin rikkomista, joka on tapahtunut yhden ainoan jäsenvaltion alueella kahdessa tuotteiden alaryhmässä. Valittajan mukaan unionin yleinen tuomioistuin niin ikään palautti perustellusti mieleen suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ulottuvuuden valituksenalaisen tuomion 120, 127 ja 128 kohdassa. Kyseisten toteamusten perusteella unionin yleisen tuomioistuimen olisi valittajan mukaan pitänyt täyttä harkintavaltaansa käyttäen alentaa määrätyn sakon määrää, jotta olisi otettu huomioon se, ettei valittaja ollut osallistunut yhtä vakavalla tavalla moitittuun kilpailusääntöjen rikkomiseen. Unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin pysytti sakon määrän todettuaan valituksenalaisen tuomion 119 kohdassa, että komissio oli tehnyt kaksi arviointivirhettä rikkomisen vakavuuskerrointa ja lisäsummakerrointa tarkastellessaan, mikä valittajan mukaan oli siis täysin epäloogista ja ristiriidassa kyseisen tuomion perustelujen kanssa.

30 Tällaisella päättelyllä lisäksi loukataan valittajan mukaan suhteellisuusperiaatetta, yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja rangaistusten yksilökohtaisen määräämisen periaatetta erityisesti verrattuna Italian ulkopuolelle sijoittautuneiden yritysten käyttäytymiseen, koska tällaisiin yrityksiin sovellettiin samaa 15 prosentin kerrointa, vaikka ne rikkoivat kilpailusääntöjä asianomaisten kuuden jäsenvaltion alueella ja kolmen tuotteiden alaryhmän osalta.

31 Komissio katsoo aluksi, että ensimmäinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta, koska valittaja ei kritisoi valituksenalaisen tuomion osaa, jossa unionin yleinen tuomioistuin – täyttä harkintavaltaansa käyttäen – laski sakon uudelleen. Komission mukaan kyseinen osa on käsiteltävän valituksen kannalta kuitenkin ainoa merkityksellinen osa. Valittaja viittaa komission mukaan näin ollen pelkästään kyseisen tuomion kohtiin, jotka koskevat yksinomaan laillisuusvalvontaa. Komissio katsoo myös, että unionin yleisen tuomioistuimen täyttä harkintavaltaa käyttäessään valittajan mukaan tekemä oikeudellinen virhe on epäselvä. Komission mukaan valittaja vetoaa suhteellisuusperiaatteeseen, yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen ja rangaistusten yksilökohtaisen määräämisen periaatteeseen abstraktisti ja yleisesti. Jotta valitus voidaan ottaa tutkittavaksi, siinä on kuitenkin ilmaistava täsmällisesti kumoamisvaatimuksen tueksi esitetyt oikeudelliset argumentit. Komission mukaan oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, ettei ole unionin tuomioistuimen tehtävänä korvata omalla arvioinnillaan unionin yleisen tuomioistuimen arviointia ja lausua täyttä harkintavaltaansa käyttäen sakon määrästä, paitsi jos kyseinen määrä on paitsi epäasianmukainen myös liiallinen, minkä vuoksi se on suhteellisuusperiaatteen vastainen.

32 Tämän valitusperusteen asiakysymyksestä komissio väittää toissijaisesti, että unionin yleinen tuomioistuin analysoi yksityiskohtaisesti valituksenalaisen tuomion 146–150 kohdassa kaikki syyt, jotka johtivat käsiteltävässä asiassa kertoimen vahvistamiseen 15 prosentiksi rikkomisen vakavuuden sekä lisäsumman osalta.

33 Komissio korostaa erityisesti, että 15 prosentin kerroin on vähimmäiskerroin kyseessä olevan rikkomistyypin osalta. Se kuitenkin lisää tästä lähinnä, että – toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin näyttää katsovan – tällaisen rikkomisen vakavuus ei väistämättä muutu, jos kartelli koskee kahta tai kolmea tuotetyyppiä tai jos se koskee kuutta jäsenvaltiota eikä vain yhtä, koska kyseessä on vakava rikkominen, kun otetaan huomioon SEUT 101 artiklan tavoite, joka on myös kilpailun suojaaminen sellaisenaan. Komissio toteaa lisäksi, että erot, joihin unionin yleinen tuomioistuin viittaa valituksenalaisen tuomion 114 kohdassa yhtäältä valittajan, joka osallistui kilpailusääntöjen rikkomiseen yksinomaan Italiassa ja ainoastaan kahdessa kolmesta tuotteiden alaryhmästä, ja toisaalta niiden kartellin muiden jäsenten välillä, jotka osallistuivat kyseiseen rikkomiseen kuuden jäsenvaltion alueella kolmen kyseisten tuotteiden alaryhmän osalta, kuvastuivat jo liikevaihtoa koskevissa eri

arvoissa, jotka olivat sakkojen laskennan perustana. Komission mukaan valittajan rooli ei sitä paitsi ollut toisarvoinen. Komissio toteaa tästä, että valittaja osallistui kyseessä olevaan rikkomiseen 12 vuoden ajan ja että sen kaltaiset tekijät kuin Italian asukasmäärä ja bruttokansantuote (BKT) otettiin asianmukaisesti huomioon sakon laskennassa. Yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ei näin ollen ole komission mukaan loukattu.

34 Valittaja ei komission mukaan voi missään tapauksessa vedota omaksi edukseen mahdolliseen lainvastaisuuteen, joka sakon laskennassa tehtiin kyseessä olevan kartellin muiden osallistujien hyväksi.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

35 Aluksi on hylättävä komission esittämä oikeudenkäyntiväite.

36 Kirjelmistä nimittäin ilmenee, että Zucchetti Rubinetteria väittää lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin loukkasi suhteellisuusperiaatetta, yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja rangaistusten yksilökohtaisen määräämisen periaatetta, koska se ei arvioinut sakkoa uudelleen todettuaan valituksenalaisen tuomion 119 kohdassa komission sakon laskennassa tekemät kaksi arviointivirhettä. Valituksen perusteella voidaan siis yksilöidä selvästi ja riittävän täsmällisesti oikeudellinen virhe, joka valituksenalaisessa tuomiossa väitetään tehdyn.

37 Ensimmäinen valitusperuste voidaan näin ollen ottaa tutkittavaksi.

38 Ensimmäisen valitusperusteen asiakysymyksestä, joka koskee sitä, että unionin yleisen tuomioistuimen väitetään loukanneen yksilöllisen vastuun periaatetta, suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sakon laskennassa, on ensinnäkin palautettava mieleen, että yhdenvertaisen kohtelun periaate on unionin oikeuden yleinen periaate, joka vahvistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklassa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseinen periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tilanteita ei kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella. Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee toiseksi myös, että sakon suuruutta määritettäessä yrityksiä, jotka ovat olleet osallisina SEUT 101 artiklan 1 kohdan vastaisessa sopimuksessa tai yhdenmukaistetussa menettelytavassa, ei saada kohdella syrjivästi soveltamalla niihin eri laskentamenetelmiä. Kolmanneksi on todettava, että unionin tuomioistuin on kuitenkin toistuvasti todennut, että komission aiempi päätöskäytäntö ei ole sakkojen määrittämisen oikeudellinen kehys kilpailuoikeuden alalla ja että muita asioita koskevat päätökset ovat luonteeltaan yksinomaan viitteellisiä syrjinnän olemassaolon osalta (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2013, Ziegler v. komissio, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 132–134 kohta).

39 Seuraavaksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 105 artiklan 1 kohdassa ja SEUT 106 artiklassa komissiolle myönnettyyn valvontatehtävään kuuluu paitsi yksittäisten kilpailusääntöjen rikkomisten tutkiminen ja seuraamusten määrääminen niistä myös velvollisuus harjoittaa sellaista yleistä politiikkaa, jolla pyritään kilpailuasioiden osalta noudattamaan perussopimuksissa vahvistettuja periaatteita ja ohjaamaan yritysten käyttäytymistä näiden periaatteiden mukaisesti. Kilpailupolitiikalle on ominaista komission laaja harkintavalta erityisesti sakkojen määrän määrittämisen osalta (ks. vastaavasti tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 170 ja 172 kohta).

40 Sakon vahvistamiseksi on toiseksi otettava huomioon rikkomisen vakavuus ja kesto, mikä edellyttää moititun käyttäytymisen lainsäädännöllisen ja taloudellisen asiayhteyden, aiheutuvien kilpailunrajoitusten luonteen sekä kyseessä olevien yritysten lukumäärän ja tärkeyden huomioimista (ks. vastaavasti tuomio 16.12.1975, Suiker Unie ym. v. komissio, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, EU:C:1975:174, 612 kohta).

41 Kolmanneksi on otettava huomioon kaikki tekijät, jotka voivat vaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden sekä yrityksen käyttäytymisen arviointiin hallinnollisen menettelyn aikana (tuomio 11.1.1990, Sandoz prodotti farmaceutici v. komissio, C-277/87, EU:C:1990:6, 27 kohta).

42 Neljänneksi on todettava, että rikkomisen vakavuutta arvioitaessa on otettava huomioon monia tekijöitä, joiden luonne ja tärkeys vaihtelevat asianomaisen rikkomistyypin ja asianomaisen rikkomisen erityisolosuhteiden mukaan. Näihin tekijöihin voivat tapauksen mukaan kuulua kunkin yrityksen käyttäytyminen, kunkin yrityksen osuus kartellin perustamisessa, rikkomisen kohteena olevien tavaroiden määrä ja arvo, yrityksen koko ja taloudellinen vahvuus ja näin ollen vaikutus, joka sillä on voinut olla markkinoilla (ks. vastaavasti tuomio 7.6.1983, Musique Diffusion française ym. v. komissio, 100/80–103/80, EU:C:1983:158, 120 kohta; tuomio 9.11.1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin v. komissio, 322/81, EU:C:1983:313, 111 kohta ja tuomio 11.7.2013, Gosselin Group v. komissio, C-429/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:463, 89 ja 90 kohta).

43 Ainoastaan, jos unionin tuomioistuin arvioi, että seuraamuksen taso on paitsi epäasianmukainen myös liiallinen, minkä vuoksi se on suhteellisuusperiaatteen vastainen, on aihetta todeta, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen sen vuoksi, että sakon määrä on epäasianmukainen (tuomio 22.11.2012, E.ON Energie v. komissio, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 126 kohta).

44 Käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin analysoi valituksenalaisen tuomion 145–150 kohdassa, mitä päätelmiä oli tehtävä sen kyseisen tuomion 119 kohdassa esittämästä toteamuksesta, jonka mukaan komissio oli katsonut virheellisesti sakkoa laskiessaan, että valittaja oli osallistunut moitittuun rikkomiseen kuuden jäsenvaltion alueella ja kolmen tuotteiden alaryhmän osalta, ja se oli tehnyt kaksi arviointivirhettä perustaessaan 15 prosentin rikkomisen vakavuuskertoimen ja lisäsummakertoimen soveltamisen tällaiseen osallistumiseen.

45 Unionin yleinen tuomioistuin totesi näin ollen valituksenalaisen tuomion 145 kohdassa ensinnäkin, että se ottaisi vaikutteita vuoden 2006 suuntaviivoista täyttä harkintavaltaansa käyttäessään. Se palautti tämän jälkeen mieleen kyseisen tuomion 146 kohdassa, että kyseessä olevaan rikkomistyyppiin sovellettavat kertoimet ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia asteikolla 0–30 prosenttia rikkomisen vakavuuskertoimen ja asteikolla 15–25 prosenttia lisäsummakertoimen osalta. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi lopuksi valituksenalaisen tuomion 147 kohdassa, jossa lähinnä toistetaan kyseisen tuomion 118 ja 128 kohdan toteamukset, että rikkominen, jonka piiriin kuuluu kolme tuotteiden alaryhmää kuudessa jäsenvaltiossa, on vakavampi kuin rikkominen, johon valittaja osallistui, sen maantieteellisen laajuuden ja tuotteiden alaryhmien lukumäärän vuoksi.

46 Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi valituksenalaisen tuomion 148 kohdassa, että sillä, että yrityksille, jotka osallistuivat kuusi jäsenvaltiota ja kolme tuotteiden alaryhmää kattavaan yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen, olisi pitänyt määrätä sakko, joka on laskettu suurempien kuin niiden rikkomisen vakavuuskertoimen ja lisäsummakertoimen perusteella, joita käytettiin seuraamuksen määräämiseen valittajalle, ei kuitenkaan voida oikeuttaa sitä, että unionin yleinen tuomioistuin määrää sille täyttä harkintavaltaansa käyttäen sakon, jonka määrä ei ole riittävän varoittava sen rikkomisen, johon se osallistui, vakavuuteen nähden. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tämän vuoksi kyseisen tuomion 149 kohdassa, että 15 prosentin rikkomisen vakavuuskerroin ja lisäsummakerroin olivat asianmukaisia, kun otettiin huomioon saman tuomion 148 kohdassa esitetyt toteamukset sekä vuoden 2006 suuntaviivat.

47 Tästä on todettava, että – kuten komissio lähinnä väittää – muun muassa valituksenalaisen tuomion 118 ja 128 kohdassa ja sen 147 ja 148 kohdassa esiintyvät perustelut, joiden mukaan yhtäältä rikkominen, joka kattoi kolme tuotteiden alaryhmää kuudessa jäsenvaltiossa, on vakavampi kuin rikkominen, johon valittaja osallistui, johon syyllistyttiin yhden ainoan jäsenvaltion alueella ja joka kattoi yksinomaan kaksi tuotteiden alaryhmää, ja joiden mukaan toisaalta yrityksille, jotka olivat

osallistuneet ensiksi mainittuun rikkomiseen, olisi pitänyt pelkästään tämän vuoksi määrätä sakko, joka oli laskettu korkeamman rikkomisen vakavuuskertoimen ja lisäsummakertoimen perusteella kuin ne, joita valittajaan sovellettiin, ovat oikeudellisesti virheellisiä.

48 On nimittäin niin, että vaikka rikkomisen vakavuuden arvioimiseksi ja tämän jälkeen määrättävän sakon suuruuden vahvistamiseksi on mahdollista ottaa huomioon muun muassa kyseisen rikkomisen maantieteellinen ulottuvuus ja sen kohteena olevien tuotteiden määrä, pelkästään se, että rikkominen kattaa suuremman maantieteellisen alueen ja suuremman tuotemäärän kuin jokin toinen rikkominen, ei voi väistämättä merkitä sitä, että ensin mainittua rikkomista on kokonaisuudessaan tarkasteltuna ja etenkin sen luonteen perusteella pidettävä vakavampana kuin viimeksi mainittua rikkomista ja että sen on katsottava oikeuttavan sen, että rikkomisen vakavuuskerroin ja lisäsummakerroin vahvistetaan suuremmiksi kuin kertoimet, jotka on otettu huomioon jälkimmäisestä rikkomisesta seuraamukseksi määrättävän sakon laskemiseksi (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España v. komissio, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 178 kohta).

49 On kuitenkin muistutettava, että vaikka unionin yleisen tuomioistuimen tuomion perustelut olisivat unionin oikeuden vastaisia, mutta tuomiolauselma on perusteltu muiden oikeudellisten perustelujen vuoksi, tällainen oikeudenvastaisuus ei voi johtaa kyseisen tuomion kumoamiseen, vaan perustelut on korvattava (ks. vastaavasti tuomio 9.6.1992, Lestelle v. komissio, C-30/91 P, EU:C:1992:252, 28 kohta ja tuomio 9.9.2008, FIAMM ym. v. neuvosto ja komissio, C-120/06 P ja C-121/06 P, EU:C:2008:476, 187 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 On näin ollen määritettävä, onko unionin yleisen tuomioistuimen tekemä oikeudellinen virhe luonteeltaan sellainen, että valituksenalainen tuomio on kumottava.

51 Tästä on palautettava mieleen, että sakon perusmäärä sisältää rikkomisen vakavuuteen perustuvan määrän sekä lisämäärän.

52 Rikkomisen vakavuuteen perustuva määrä määritetään sellaisen prosenttimäärän perusteella, joka on 0–30 prosenttia kyseessä olevan yrityksen asian kannalta merkityksellisen myynnin arvosta sen viimeisenä kartelliin osallistumisvuotena. Kyseinen arvo on näin ollen kullekin moitittuun rikkomiseen osallistuneelle yritykselle ominainen.

53 Kuten komissio perustellusti riidanalaisen päätöksen 1220 perustelukappaleessa katsoi, rikkomisen vakavuuskertoimen määrittämiseksi on erityisesti otettava huomioon moititun rikkomisen luonne.

54 Kuten unionin yleinen tuomioistuin korosti valituksenalaisen tuomion 104 kohdassa, kartelli, jonka tarkoituksena on hintojen yhteensovittaminen, on luonteeltaan yksi vakavimmista kilpailunrajoituksista. Komission ja unionin yleisen tuomioistuimen ei näin ollen voida katsoa tehneen oikeudellisia virheitä, kun ne ovat vahvistaneet tällaisen rikkomisen osalta 15 prosentin rikkomisen vakavuuskertoimen ja katsoneet, että kyseinen määrä oli suhteellisuusperiaatteen mukainen.

55 Kuten komissio mainitsi riidanalaisen päätöksen 1224 ja 1225 perustelukappaleessa, lisäsummakertoimesta on lisäksi todettava, että 15 prosentin kerroin on vuoden 2006 suuntaviivoissa vahvistettu vähimmäismäärä. Vahvistettu määrä on näin ollen valittajan kannalta suotuisin, kun otetaan huomioon kyseisissä suuntaviivoissa vahvistettu taulukko.

56 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että kun otetaan huomioon komissiolla sakon määrän laskennassa oleva laaja harkintavalta, yritysten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen edellyttämää eroa sakon määrissä ei välttämättä tarvitse toteuttaa vahvistettaessa rikkomisen vakavuuskerrointa ja lisäsummakerrointa, vaan kyseessä olevien yritysten erot ja niille ominaiset olosuhteet voidaan tarvittaessa huomioida sakon laskemisen jossakin toisessa vaiheessa, kuten esimerkiksi mukautettaessa perusmäärää raskauttavien ja lieventävien seikkojen mukaan vuoden 2006 suuntaviivojen 28 ja 29 kohdan nojalla (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2013, Gosselin Group v. komissio,

C-429/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:463, 96–100 kohta ja tuomio 11.7.2013, Team Relocations ym. v. komissio, C-444/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:464, 104 ja 105 kohta), tai sakon perusmäärän laskemiseksi vuoden 2006 suuntaviivojen 13 kohdan mukaisesti huomioon otetun myynnin arvon yhteydessä, koska kyseinen arvo kuvastaa kunkin osallistuvan yrityksen osalta sen osallistumisen merkitystä kyseessä olevassa rikkomisessa.

57 Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, viimeksi mainitun kohdan tavoitteena on käyttää yritykselle määrättävän sakon laskentapohjana määrää, joka kuvastaa rikkomisen taloudellista merkitystä ja kyseisen yrityksen suhteellista osuutta siinä (ks. tuomio 11.7.2013, Team Relocations ym. v. komissio, C-444/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:464, 76 kohta).

58 Koska on kiistatonta, että valittajalle määrätyn sakon perusmäärä määritettiin – kuten riidanalaisen päätöksen 1219 perustelukappaleesta ilmenee – valittajan Italiassa toteuttaman myynnin arvon perusteella, unionin yleinen tuomioistuin saattoi siis valituksenalaisen tuomion 149 kohdassa vahvistaa yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukkaamatta valittajalle määrättävän sakon määrän laskemiseksi 15 prosentin rikkomisen vakavuuskertoimen ja lisäsummakertoimen, jotka olivat samansuuruiset kuin niille yrityksille vahvistetut kertoimet, jotka olivat osallistuneet yhtenä kokonaisuutena pidettävään rikkomiseen, joka kattoi kolme tuotteiden alaryhmää ja kuusi jäsenvaltiota.

59 Perustelut korvaamalla on näin ollen hylättävä argumentti, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt päätelmiä valituksenalaisen tuomion 119 kohdassa esitetyistä toteamuksista ja loukkasi suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

60 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

61 Valittaja väittää toisella valitusperusteellaan lähinnä, että perustelut, joilla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 150 kohdassa valittajan argumentit, jotka oli esitetty sitä vastaan, että komissio kieltäytyi alentamasta sakkoa vuoden 2006 suuntaviivojen 29 kohdan mukaisesti sillä perusteella, että valittajan rooli kyseessä olevassa rikkomisessa oli vain vähäinen, ovat virheellisiä.

62 Valittaja väittää tästä, että unionin yleinen tuomioistuin totesi virheellisesti, ettei valittaja ollut osoittanut, että sen rooli kyseessä olevassa rikkomisessa oli vähäinen, koska komissio oli itse todennut riidanalaisessa päätöksessä tiettyjen muiden yritysten keskeisen roolin todetuissa lainvastaisissa menettelytavoissa. Toisin kuin komissio ja unionin yleinen tuomioistuin väittivät, valittajan erilainen tai vähäinen rooli sekä sen kyseessä olevaan rikkomiseen osallistumisen vakavuuden erilainen aste eivät sen mukaan kuvastu asianomaisten tuotteiden myynnin arvossa, joka oli sille määrätyn sakon laskentaperusta, koska kyseinen arvo on pelkkä osoitus määrällisestä muuttujasta, jolla ei ole mitään tekemistä kyseessä olevien yritysten käyttäytymisen laadullisen arvon kanssa.

63 Valittaja katsoo näin ollen, että koska komissio ja unionin yleinen tuomioistuin kohtelivat samalla tavalla tilanteita, jotka itse asiassa olivat täysin erilaisia, koska valittajan roolia salaisessa yhteistyössä ei voitu rinnastaa muiden kyseessä olevien menettelytapojen taustalla olleiden yritysten rooliin, on ilmeistä, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja yksilöllisen vastuun periaatetta on loukattu.

64 Komission mukaan toinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta tai se on hylättävä tehottomana. Kyseinen valitusperuste koskee komission mukaan yksinomaan tosiseikkoja ja sillä pyritään ainoastaan tosiseikkojen uudelleenarviointiin. Valittaja ei komission mukaan selittänyt millään tavoin, miten

unionin yleinen tuomioistuin väärensi tosiseikkoja, kuten se näyttää väittävän. Mainittu valitusperuste on komission mukaan joka tapauksessa liian epämääräinen ja epätäsmällinen, jotta se voitaisiin ottaa tutkittavaksi.

65 Komissio huomauttaa toissijaisesti toisen valitusperusteen asiakysymyksestä, että unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 133–140 ja 150 kohdassa riidanalaista päätöstä analysoituaan, ettei valittajaan voitu soveltaa lieventäviä seikkoja. Tällaisten seikkojen huomioiminen ei sen mukaan myöskään ole automaattista eikä valittaja ole esittänyt todisteita väitteestään, jonka mukaan sillä oli passiivinen rooli tai seurailijan rooli kyseessä olevassa kartellissa. Komission mukaan ei missään tapauksessa voida väittää, että valittajan rooli oli passiivinen, koska se osallistui kilpailunvastaisiin menettelytapoihin jatkuvasti ja erittäin ahkerasti ja koska – kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 52 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa – valittaja hyötyi kartellin muiden osallistujien saamista tiedoista.

66 Komissio toteaa lisäksi, että vaikka valittajan perustelut olisivat perusteltuja, ne olisivat joka tapauksessa tehottomia, koska vaikka se olisi soveltanut valittajaan 14 prosentin kerrointa, tälle määrätty sakko ei olisi ollut pienempi, koska sakon määrä, joka oli laskettu kyseistä kerrointa soveltaen, olisi joka tapauksessa ylittänyt 10 prosentin ylärajan valittajan liikevaihdosta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

67 Toisella valitusperusteellaan valittaja lähinnä kyseenalaistaa perustelut, joilla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 150 kohdassa valittajan argumentit, jotka tämä oli esittänyt siitä, että komissio kieltäytyi alentamasta sakkoa sillä perusteella, että valittajan rooli kyseessä olevassa rikkomisessa oli vain vähäinen.

68 Tältä osin riittää, kun muistutetaan, että SEUT 256 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymysten osalta. Ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on siis toimivaltainen määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston sekä arvioimaan sitä ja sille esitettyä selvitysaineistoa. Tosiseikaston ja selvitysaineiston arviointi ei siis niiden vääristämistä lukuun ottamatta ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen muutoksenhaun yhteydessä harjoittaman valvonnan piiriin (ks. mm. määräys 11.6.2015, Faci v. komissio, C-291/14 P, ei julkaistu, EU:C:2015:398, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja vastaavasti tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tällaisen vääristämisen on ilmettävä toimitetusta aineistosta selvästi ilman, että tosiseikastoa ja selvitystä on tarpeen ryhtyä arvioimaan uudelleen (ks. mm. määräys 11.6.2015, Faci v. komissio, C-291/14 P, ei julkaistu, EU:C:2015:398, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

69 Käsiteltävässä asiassa sen turvin, että unionin yleisen tuomioistuimen väitetään jättäneen huomiotta yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja yksilöllisen vastuun periaatteen, valituksessa pyritään tosiasiassa siihen, että unionin tuomioistuin tutkisi uudelleen asiakirja-aineiston sisällön ja erityisesti kysymyksen siitä, osallistuiko valittaja aktiivisesti moitittujen menettelytapojen täytäntöönpanoon, kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 150 kohdassa.

70 Koska valittaja ei ole vedonnut siihen, että tosiseikkoja tai selvitysaineistoa olisi selvästi vääristetty, eikä osoittanut tätä, toinen valitusperuste ei selvästikään täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

71 Koska mitään valittajan esittämistä valitusperusteista ei ole hyväksytty, valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

72 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdan mukaan on niin, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista.

73 Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut valittajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska valittaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Zucchetti Rubinetteria SpA velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset